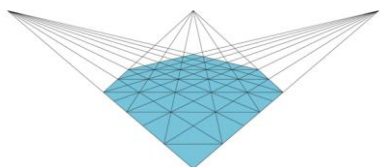

ZEEUWS ARCHIEF

Journal van de chirurgijn

Journal van Petrus Couperus, chirurgijn van het MCC-snauwschip de Eenigheid tijdens de derde reis (1761-1763), een driehoeksreis naar de kust van West-Afrika en Guyana.

Zeeuws Archief, Archief van de Middelburgse Commercie Compagnie (MCC), inv.nr 383

Transcriptie gemaakt door vrijwilligers van het Zeeuws Archief - Middelburg 2012

www.eenigheid.slavenhandelmcc.nl

Journal van de chirurgijn - Zeeuws Archief, Archief van de MCC, inv.nr 390

Transcriptie door vrijwilligers van het Zeeuws Archief

Middelburg, 2012

Journal van Petrus Couperus, chirurgijn aan boord van de Eenigheid (1761-1763).

[Voorblad]

Journal, door mij gehouden, Petrus Couperus, als oppermeester in dienst der Edele Heeren directeuren der Commercie Compagnij residerende binnen de stad Middelburg in Zeeland op 't snauschip De Eenigheid, uitgevaaren den 2 october 1761 ten slavenhandel. Die God bewaare.

[opschrift in potlood, modern]

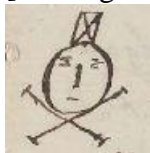
Schip De Eenigheid 17..

Journal door mij, Petrus Couperus, gehouden op 't edele commerciesnauschip De Eenigheid wegens de zieken en inpotenten als oppermeester, uitgevaaren den 2 october 1761 ten slavenhandel

October

Den 2 dito klaagde mij Roelof Siegers, geboortig van Noorwegen, mattsroos, vernam dat hij al een week à vier in 't vaderland was ziek geweest, bevond een *febris quotidiana*, dagelijkse koorts, was braakagtig, konde niet eten, gaf hem een *purgans*, verders 't *pulvis antefebribilis* (voorsch. 1) maar de koorts bleef aanhouden, soodat hij van dag tot dag swakker wierd, ordonneerde doen van 't *mixtura sudorificans* (voorsch. 2) alle twee uren een lepel vol, gaf hem 's morgens 't *elixir proprietatis* waarna hij op den 20 november sijn dienst wederom waarnam, maar viel wederom in, hoeste sterk, teerde volkoomen uit, waarop hem van 't ecelgma [lees: *eclegma*] (voorsch. 3) dikmaals liet lekken, maar na alle middelen in 't werk gestelt te hebben, soo gaf hij zijn ziel in handen van sijn Schepper den 24 deser 1761.

[in marge: emblema mortis]

October

Den 4 dito klaagde mij Paulus Pieterse Kemp, geboortig van Altena, oppertimmerman, over pijn in de lenden, was braakagtig, bevond een *febris quotidiana*, dagelijkse koorts, ordonneerde een fometijff *pulvis hijpecocuanus* ³ I, vorders 't *pulvis antefebribilis* (voorsch. 1), dese persoon was de voorleden reijs altoos sicklijk geweest, had doen een swaare *febris continua* gehad, had doen mede al een hijdrops onder de leden, was sterk aan de drank, liet hem dikmaals purgeeren, waardoor 't scheen herstelt te wesen, maar in de maant maart aan Ghama leggende en daar aan de wal zijnde om de sloep te repareren, daar hij enige dagen bleef en 't schip agteraanvolgende, dat aan D'Elmina lag, waar dat hij ook nog na de wal moeste gaan om de boot die een lek hadde gekregen dicht te maken, soo quam aan boort hebbende een volkoomen waterzugt, deed mijn uitterste best, maar brak aan 't schrotum door, waarbij koorts en ijlhoofdigheijt volgde, en de afgang onwetende quijtgeraakte, soodat alle aangewende middelen vergeefs zijnde en sijn jaaren hoog zijnde, overleed den 10 mej 1762, in 't 51 jaar van sijn ouderdom.

October

Den 15 dito klaagde mij Isak de Vos, onderkuiper, geboortig van Middelburg in Zeeland, over stekende pijn in de zijde, hoeste, haalde zijn adem beswaarlijk, ordonneerde een *venasectio* van een ons à tien, vorders een ceroon van 't *emplastrum de labdano*, ordonneerde 't *julapium* (voorsch. 9) waarvan hij om de uur of twee een warm teekopje van innam, deed wederom den 22 zijn dienst en was herstelt. Voornoemde persoon klaagde mij den 1 augusti 1762 over hoofdpijn, was braakagtig, bevond een *febris intermittens*, gaf hem een vometijf *pulvis hijpecacuna* ∅ II, kreeg een soort van stijvigheijt over zijn lighaam, waarvoor 't *mixtura sudorificans* (voors. 2) ordonneerde, en was wederom den 30 dito herstelt en nam zijn dienst waar.

October

Den 15 dito klaagde mij Coenraad Meijer, smits corporaal, over onpasselijkheid, bevond een *febris intermittens*, afgaande koorts, gaf een *purgans*, *pulvis jalappe* 3 I, verders 't *pulvis antefebriilis* (voors. 1) 's morgens en 's avonts ∅ II, en was wederom gesont den 24 dito en dede zijn dienst.

October

Den 15 dito klaagde mij Abraham Vermeulen, van Schoondijke geboortig, sijnde mattsroos, over pijn in 't hoofd en in de lenden, was braakagtig, gaf hem een fometijf, *pulvis hijpecocuana* ∅ II, verders 't *pulvis antefebriilis* (voorsch. 1) en was den 22 dito weder herstelt..

October

Den 15 dito klaagde mij Otto Wesman, van Stokholm geboortig, mattsroos, over niet wel te wesen, had een sterke *palpitio cordis* of hertklopping, bevond ook eenige koorts, kreeg enige dagen naderhand ook pijn op de borst, hoest mede, verhaalde mij teffens dat hij de voorleden reijs zijn schip in de Noordzee had verlooren, had sedert die tijd een benauthijt of soort van bangigheijt behouden en was bijgebleven, bevond dat hij 't *hijpochondria* had en deed een *venasectio* van agt onsen, gaf hem 's morgens en 's avonts 't *tinctura antihijsterica* (voorsch. 4) 's morgens en 's avonts 30 druppels, verder een *aposema* (voorsch. 7) na 'twelke nog enige dagen 't *pulvis antefebriilis* te hebben gebruikt (voors. 5), soo was wederom herstelt den 8 november en nam zijn dienst weder waar.

October

Den 17 dito klaagde mij Thomas Ditmar, kok, geboortig van Hamburg, over pijn op de borst, hoeste sterk, konde beswaarlijk zijn adem halen, bevond sulks gekregen te hebben dat hij soo bij nagt als dag zijn lighaam weinig in agt genoomen te hebben, deed een ruime aderlating, dewijl hij jong en volbloedig was van een ons of twalef waardoor hij veel verligting kreeg, gaf hem vervolgens 't *mixtura* (voors. 6) waarvan om de uur of drie aan hem een warm teekopje vol liet geven, kookte vervolgens 't *aposema* (voors. 7), liet hem van warm drinken, lag ook een ceroon op de pijnlijke zijde van 't *emplastrum de labdano et cumino*, waarna hij den 20 november zijn dienst wederom waarnam. Voornoemde persoon heeft op de kust weder een harde stoot gehad alsmede in 't laast van de maant julij 1762 klaagde over pijn in zijn arm, schouder, alsmede aan 't *os femoris*, linieerde hem dikmaals met 't *balzatum vita* (voors. 8), gaf hem dagelijks van 't *mixtura sudorificans* (voors: 2), liet hem dikmaals purgeeren maar alles tevergeefs, lag ook 't *emplastrum de labdano et cumino*, ook de *ranunculus glacialis mercurii* maar alles sonder effect, waarop 't *cataplasma e. molle et maturans* gebruikte, waarop 't sig tot een abses sette 'tgeen wanneer 't tot volkomen rijpheit gebragt had, opende, bevond door de dilatatie dat de caviteijt sig

't geheele *os femoris* langs verspreijde, 'tgeen tweemalen daags verbond en sijringeerde met *mel rosarum et tinctura aloe et mirrhæ* en was wederom gelukkig herstelt den 12 october 1762.

October

Den 20 dito klaagde mij Alonso Madroc, geboortig van Cadiz, over pijn in al zijn leden, was koortsagtig, bevond dat hij een gehele verstijving over zijn lighaam had, ordonneerde 't *mixtura sudorificans* (voorsch. 2), verders nadien er koorts bij was, voornamentlijk om den ander dag, gaf hem daarvoor 't *pulvis antefebriilis* (voors. 1), kookte hem verders 't *aposema* (voorsch. 7), na 'twelke hij nog enige dagen 't *tinctura stomachalis* gebruikte en dede den 9 november zijn dienst. Dese persoon was enige dagen voor ons vertrek uit Dimmerarij weggelopen en sig in 't bosch soekgemaakt, daar niets vindende om van te leven, na verloop van 12 dagen wederom is gekoomen, uitgeteert en er uitzierende als een lazarus, hebbende in al dien tijd geen eeten gehadt, kreeg twee swaare accidenten aan elke been een met swaare putrefactie verselt, somtijds met *gangrena*, 'tgeen met *cataplasma contra gangrenam* met 't *unguentum mixtum de plumasole* met *spiritus camphoratus* natgemaakt en mijn uitterste devoir voor de persoon aanwendende om was 't mogelijk te genesen maar blijft sooals 't is, komende geen verandering, kunnende niet anders van 'tselve oordelen als werdende veroorzaakt door de koude, hebbende weinig deksel en dat in de wintertijd.

October

Den 26 dito klaagde mij Abraham Camphuis, geboortig van Der Goes, mattsroos, over pijn in de zijde, haalde beswaarlijk zijn adem, hoeste sterk, bevond weinig koorts, deed hem een *venasectio* van een ons of agt, lag hem verders op de pijnlijke zijde 't *emplastrum de labdano et cumino*, gaf hem verders 't *julapium* (voorsch. 9) waarvan hem alle uren een warm teekopje ingaf, liet hem ook van 't *aposema* (voorsch. 7) drinken en was wederom den 1 october [lees: november] herstelt en nam zijn dienst als vooren wederom waar.

November

Den 18 dito klaagde mij Arriaan de Puit, derde waak, van Ter Goes geboortig, over pijn in de zijde alsmede in de buik, gaf hem 't *mixtura sudorificans* (voorsch. 2), dede mede een *venasectio* doordien jong en volbloedig was, maar van geen voordeel doordien de pijn bijbleef, bemerkte doen alsdat hij sterck met wormen beset was, gaf hem een *purgans, pulvis radice jalappæ* ³ I alsmede naderhand een vometijf *pulvis hijpecocuana* ³ I, raakte een considerable lange worm quijt, tusschen de drie en vier vademen lang, sijnde nog afgebroken, de pijn verligte wel eenigsints maar quam gedurig weder, gaf hem weder een *purgans* als voornoemt, waarop hij weder een worm quitgeraakte, gaf hem doe van de *puppa* (voorsch. 11) waarvan 's morgens en 's avonts een romertje van innam waaronder 't *tinctura absinthii et elixir proprietatis* gebruikte, loste wederom een worm, vervolgens gaf aan hem nog een *purgans* zooals voorsch. [niet ingevuld], waarna hem 't *folium sennæ* als een *infusio* liet gebruiken en was wederom den 12 december volkoomen herstelt.

1762

Maart

Den 28 dito klaagde mij Jan Minkenveld, onse schipper, leggende doen voor 't fortres Chama, over pijn in al zijn leden, was braakagtig, bevond een *febris intermittens*, afgaande koorts, versocht om een dosis *pillulæ purgantes* dewijl hij seide een tegensin te hebben om poeders te gebruiken, gaf hem 5 pillen die hij seer dikmaals van mij reets gebruikt had en die hij segt seer gemakkelijk voor

hem te zijn (voorsch. 12), ordonneerde vervolgens 't navolgende *mixtura*, dewijl 't braken en de koortsen sig meer verheften en doordien ik op mijn versoek hem tot geen fometijf konde bewegen (voorsch. 13), lag mede twee hoofdplaasters doordien sterk klaagde over pijn in 't hoofd maar 'tgeen mijns dunkens door de koorts wierd teweeggebracht, waardoor hij in de *paroximus* als raaskalde, kookte hem doe van de *phitisana* (voorsch. 14) waarvan ik hem na sijn genoegen liet drinken en continueerde daarmede tot aan 't hoofd Fortres S. George D'Elmina als wanneer verklaarde redelijk wel te wesen na alvorens een *laxans* van 't *folium sennae* gebruikt te hebben (voorsch. 15), maar verviel naderhand weder aan 't braken, sijnde verselt met veel slijm, met gal ondermengt, waarop voornoemde *mixtura* (voorsch. 13) weder ordonneerde, gaf ook 't *bolus* (voorsch. 16), maar terwijl 't braken alsnog bleef aanhouden, versogt doen dat hij een fometijf wilde gebruiken, 'tgeen hij deed, van 't *pulvis hijpecacuna* \varnothing II, waardoor hij veel slijm en gal quijtgeraakte en was naderhand ook veel beter, gaf hem doen om van te drinken 't *cardiacum frigidum* (voorsch. 17) waardoor hij wederom herstelt geraakte, alhoewel nog swak aan boort komende.

Maij

Den 1 dito klaagde mij Pieter Geerolf, geboortig van Middelburg in Zeeland, sijnde ondertimmerman maar door 't versterven van sijn maat oppertimmerman geworden. Dese persoon had mede met sijn maat aan Chama aan de wal geweest om de sloep te repareren, had mede veel palmwijn gedronken, alhoewel genoegsaam door de capteyn verboden, waardoor met een *febris tertiana* aan boort quam met sterke pijn in 't hoofd en een swaare *oedema* in de beenen 'tgeen sig tot in de buik sette, waardoor 't scheen alsof een volkomen waterzugt daarop soude volgen, ordonneerde enige reisen 't *pulvis jalappae*, ook 't *pulvis jalappae* \varnothing II, *zinciber* \varnothing I, waardoor de buik veel dunder wierd, liet hem ook enige reisen fomeeren door 't *pulvis hijpocacuana*, waardoor beter wierd, voor de koorts ordonneerde (voorsch. 18), waardoor die agterbleef lag een *vesicatorium* in de nek, alsmede agter de ooren, gaf hem vervolgens van de *puppa* (voorsch. 19), waarvan 's morgens en 's avonts een romertje dronk, waardoor 't scheen telkens herstelt te raken, maar wederom telkens invallende, stelde alle middelen in 't werk om hem te herstellen, dan met clistereen, aderlaten, met annodijna doordien hij seide vreeslijke pijn te hebben, waardoor ik geloofde dat de negers hem iets hadden ingegeven duurende soo tot in de maant november, dan wederom wat beter, dan weder erger, sette hem tot tweemalen wederom een *clisma* (voorsch. 25) waardoor niets als wat slijm quijtgeraakte, dog de pijn bleef egter bij, gaf hem daarop tweemalen agter elkander *pugantissima*, doordien hem tot geen afgang kunde krijgen, maar kreeg door de purgaties afgang waardoor 't scheen dat hij alle vuiligheijt quijtgeraakte en de pijn verligte, gaf hem daarop 't *annodijna*, 's avonts gr: II laudanum opiatum waardoor hij de gehele nagt ruste en 't scheen dat de toevallen verdwenen, waarop hij den 15 deser scheen als herstelt te wesen, dog heeft dikmaals naderhand deselve quaal gehad, hebbende hem telkens met voorgemelde middelen geholpen, waardoor hij tot heden gelukkig is herstelt.

1762 maij

[in marge: emblema mortis]

Den 1 dito klaagde mij Jacobus Duinkerken, mattruos van Middelburg, over buikloop, bevond een *disenteria* te hebben, tragte 't lighaam te suiveren door een fometijf *pulvis hijpocacuana* \varnothing II, gaf hem daarop een sagte *laxans* (voorsch. 20), ordonneerde vervolgens om de buikloop te stillen (voorsch. 21) waarvan hem 's morgens en 's avonts van ζ I tot ζ II ingaf, waardoor 't scheen gewonnen te hebben, maar een dag of twee naderhand klaagde wederom over sterker afgang, dog konde weinig of geen bloed bespeure maar was meest slijm, waarop hem wederom 't voornoemde

laxans ingaf (voorsch. [20]) doen 't navolgende bolus (voorschr. 22) 'tgeen wederom van veel voordeel was maar, overmits niets at en seer sterk drinkende, soo verminderden sterk sijn kragten soodan hij sterk uitteerde, evenwel was den eenen dag veel beter als den ander, gaf hem dagelijks 't *aqua cinamoni* met 't *conserva rosarum rubrarum* met wijntint, maar alle aangewende middelen vergeefs zijnde, soo overleed den 26 dito.

Maij

Den 2 dito klaagde mij Jan Evard, mattsroos. geboortig van Ter Veere, over pijn in 't hoofd alsmede in de lenden, was somtijts braakagtig, bevond een *febris intermittens*, afgaande koorts, ordonneerde een *laxans pulvis jalappae* \varnothing II, verders 't *pulvis antefebriilis* (voorsch. 1), 'tgeen doen redelijk wel ging, maar den 5 dito overquam hem een sterke haemorrhagia narium, 'tgeen moeite had om te stillen, deed daarop een venasectio van een ons of agt, gaf hem doen van 't navolgende bolus (voorsch. 23) waarmede het bloeden ophielt maar 't 's avonts opnieu wederom begon, waarop 't *aqua stiptica* gebruikte:

R/ *vitriolum romanum* ξ β
aqua communis *quantum sufficit*,

waarin turunden wierden natgemaakt en in de neus gestoken 'tgeen 't bloeden deed ophouden, gebruikte nog enige dagen 't *pulvis antefebriilis* doordien nog koorts had en seer door 't bloeden verswakt was, en was wederom herstelt den 30 dito en deed sijn dienst.

Maij

Den 16 dito klaagde mij Jan Schutz, onderstuurman, geboortig van Doornik, over pijn in 't hoofd, was braakagtig, bevond een *febris intermittens*, afgaande koorts, ordonneerde een *purgans pulvis jalappae* \varnothing II, vorders 't mixtura (voorsch. 27) waarvan alle drie uren een lepelvol van gebruikte alsmede van 't *phitisana* (voorsch. 14) waarvan voor de dorst en de koorts dronk, waardoor herstelt wierd en deed den 22 dito sijn dienst.

Maij

Den 18 dito klaagde mij Jacobus Rankin, mattsroos, geboortig van Ter Veere, over pijn in 't hoofd, was braakagtig, was mede op de boot geweest, en had aan D'Elmina veel palmwijn gedronken en inlandtse vruchten gegeten waardoor de maag geheel bedorven was, bevond ook dat hij een *febris intermittens* had, gaf hem een fometijf *pulvis hippocacuana* \varnothing II, waardoor bij twee groote wormen uitbraakte, gaf hem doen een *purgans pulvis jalappae* ξ I, verders dewijle koorts bij was, 't *pulvis antefebriilis* (voorsch. 1), gaf hem te drinken 't *phitisana* (voorsch. 14) waardoor herstelt wierd en deed wederom sijn dienst den 31 dito.

Augustus

Den 2 dito klaagde mij Carel Hutte, mattsroos, geboortig van Nimmegen, over pijn in 't hoof, was braakagtig, bevond een *febris intermittens*, afgaande koorts, gaf aan hem 't *pulvis antefebriilis* (voorsch. 5) 's morgens en 's avondts \varnothing II na hem 't lighaam eerst hebbende gesuivert door een fometijf, verders 't *mixtura* (voorsch. 6) alle drie uren een teekopje vol en was wederom den 10 september herstelt en nam sijn dienst waar.

Augustus

Den 2 dito klaagde mij Philippus de Voogd, mattsroos, over hooftpijn, was dorstig, bevond mede een *febris intermittens*, suiverde 't lighaam met de pillen (voorsch. 10), dosis \varnothing II, vorders 't

pulvis antefebribilis (voorsch. 5) maar dewijl braakagtig was, suiverde 't lighaam door een fometijf, naderhand met een *purgans* van 't *folium sennae*, waarop 't braken en de koorts hem verliet, gebruikte doen enige morgens 't *elixir salutis* en was wederom herstelt den 6 september en nam sijn dienst waar.

Augustus

Den 2 dito klaagde mij Cornelis de Hond, mattsroos geboortig van de Willemstad, was braakagtig, had mede een *febris intermittens*, had swaare pijn in 't hoofd, gaf hem mede van de pillen (voorsch. 10), ordonneerde doen van 't *mixtura* (voors. 24) waarvan hem om de twee uren een lepelvol ingaf en dewijl seer dorstig was, liet hem doen een *phitisana* koken (voorsch. 14), bleef nog braakagtig, gaf hem doen 't *pulvis hijpecacuana* ϑ II, waardoor 't braken en al de toevallen agterbleven en was den 14 september weder herstelt en nam sijn dienst waar als vooren.

October

Den 1 dito klaagde mij Jan Cooijswijk, geboortig van Middelburg, over pijn in de buik, was braakagtig, was opgestopt van excrementen, sogte 't lighaam door een *purgans* te ontlasten, kreeg wel enige ontlasting, maar de pijn bleef egter bij, ging doen over tot een *clisma* (voorsch. 25) waardoor den afgang volgde en veel verligting kreeg, gaf doen van 't *mixtura* (voorsch. 26), suiverde doen nog eens 't lighaam met de *folium sennae*, waarop wederom den 12 dito herstelt was.

Voorsch. 1

R/ Oculi cancri	$\bar{\bar{3}}$ III
Corallum rubrum	$\bar{\bar{3}}$ I
Cornu cervi usti	$\bar{\bar{3}}$ β
Antimonium diaphoreticum	$\bar{\bar{3}}$ III
Sal nitri	$\bar{\bar{3}}$ I
Croci orientales	$\bar{\bar{3}}$ I
Oleum macis	guttae XXX
Misce fac pulvis antefebribilis dosis ϑ II	

voor ordinaare gaande en koomende koortsen.

Voorsch. 2

R/ Cornu cervi usti	
69	
Sal tartari vitriolati	ana $\bar{\bar{3}}$ β
Sijrupus [de] limonibus	$\bar{\bar{3}}$ β
Aqua cinamoni	$\bar{\bar{3}}$ II
[Aqua] cardui benedicti	$\bar{\bar{3}}$ III
[Aqua] melissae	$\bar{\bar{3}}$ II

Misce fac mixtura sudorificans, van dese mixtura om de twee uren een lepelvol tegens de koorts.

Voorsch. 3

R/ Balzamu peruvianum	$\bar{\bar{3}}$ I
Oleum anisi	gt: XX
Mel album	
Sijrupus altheae	$\bar{\bar{a}}$ $\bar{\bar{3}}$ II

Fac eclegma

Om van te likken in teering, hoest, pleuris, borstziectens en benaude ademhaling.

Voorsch. 4

R/ Elixer proprietatis Paracelsi $\bar{\zeta}$ I

Tinctura castoreum

[Tinctura] succini ana ϑ II

Spiritus salis armoneaci ϑ I

Misce fac anthijsterica, 's morgens en 's avondts 30 druppelen in hijpocondria.

Voorsch. 5

R/ Antimonium diaphoreticum

Cornu cervi usti

Corallum rubrum

Oculi cancri ana: $\bar{\zeta}$ I

Contrajervae

Sal cardui benedicti

[Sal] nitri ana $\bar{\zeta}$ II

Flores croci $\bar{\zeta}$ I

Misce fac pulvis antefebriilis doses ϑ II.

Voorsch. 6

R/ Diascordium Fracastorii $\bar{\zeta}$ I

Oculi cancri $\bar{\zeta}$ I

Antimonium diaphoreticum ϑ II

Croci optimi ϑ β

Laudanum liquidum Sijdenhami guttae XXX

Aqua foeniculi $\bar{\zeta}$ III

[Aqua] thericalis $\bar{\zeta}$ I

[Aqua] melissae $\bar{\zeta}$ II

Sijrupus althaeae $\bar{\zeta}$ I

Misce fac mixtura, alle 3 uren een teekopje vol, om te sweeten.

Voorsch. 7

R/ Herba tussilago

[Herba] agrimonia[e] ana manipulum unam

[Herba] althaeae

[Herba] hijsopi

[Herba] cardui benedicti pugillos duos

Misce fac aposema, cum satis quantum aquae pluvialis.

Voorsch. 8

R/ Oleum therebinthi $\bar{\zeta}$ I

Sapo Venetiana

Gummi camphoratus ana $\bar{\zeta}$ I β

Spiritus salis armoneaci $\bar{\zeta}$ I

Misce fac litus vel balzamu vita, in lammigheid, apoplexia om mede te strijken.

Voorsch. 9

R/ Aqua hordei	lb I
Sal prunellae	ʒ II
Antimonium diaphoreticum	ʒ I
Laudanum opiatum	gr: II
Sijrupus altheae Ferneli	ʒ II

Misce fac julapium, om de uur van deselve een warm teekopjevol ingenoomen in pleuris, peripneumonia, hoest.

Voorsch. 10

R/ Aloe	ʒ II
Diagridum	ʒ I
Sal nitri	ʒ I

Misce fac pillulae purgantes nostri, dosis \varnothing I, pill: no. 4.

Voorsch. 11

R/ Absinthium vulgare	manupulum unam
Dulcamare	ʒ II
Flores centaureae minoris	ʒ I
Radix gentiana	
[Radix] rhei	ana ʒ I
[Radix] angelica	ʒ β
Semen anisi	
[Semen] cumini	ʒ β

Vinum album 3 pinten waarvan 's morgens en 's avonds een half romertje gedronken in een quade maag, wormen en in andere qualen kan gebruikt worden.

Voorsch. 12

R/ Extractum catholicum	gr. XII
Resina jalappae	
Mercurius dulcis	gr. VI ana
Oleum anisi	guttae II

Misce fac pillulae n. quinque, in watersugt, in gonnorhea 's avonds als men na kooij deselve in te neemen.

Voorsch. 13

R/ Aqua melissae	
[Aqua] menthae	ʒ III
[Aqua] prophylactica	ʒ I
Diascordium Fracastorii	ʒ I
Oculi cancri	
Corallum rubrum	ana ʒ I
Sal prunellae	\varnothing II
Spiritus nitri dulcis	guttae XX

Misce fac mixtura cardialga, in braaking alle 3 uuren een teekopje vol.

Voorsch 14

R/ Aqua hordei	uncias quatuor
Cornu cervi rasparati	pugillos duos
Radix liquiritiae	̄ I

Coque quantum satis aquae communis

Spiritus nitri dulcis guttae XXX

Misce fac phitisana, in koortsen voor de dorst te gebruiken.

Voorsch. 15

R/ Folium sennae	̄ β
Semen anisi	een vingerhoed vol
Saccharum candij	quantum sufficit

Misce fac haustus, in colijk, buikpijn en hardlijvigheijt deselve gebruikt.

Voorsch. 16

R/ Dioscordium Fracastorii	̄ β
Laudanum liquidum Sijdenhami	guttae XX
Oleum menthae	guttae V

Misce fac bolus, in braking, disenteria en andere lopen van goet gebruik.

Voorsch. 17

R/ Vinum rhenanum	uncias decem
Succus [de] limonibus recentur expressae	unciam unam
Aqua communis et sacchari albi	quantum satis

Misce fac cardiacum frigidum.

Voorsch. 18

R/ Sal cardui benedicti	
[Sal] absinthii	ana ∅ I
[Sal] nitri	∅ II

Misce fac pulvis.

Voorsch. 19

R/ Radix: gentiana	unciam unam
Centaurea minor	
Absinthii vulgaris	ana manupulum unam
Salvia	

Folium cochleariae hortensi	manupulos duos
-----------------------------	----------------

Fac infusio.

Voorsch. 20

R/ Radix rhei tosti	∅ II
Nuces moscatae	∅ β

Misce fac pulvis.

Voorsch. 21

R/ Conserva rosarum rubrarum ̄ β
Diascordium Fracastorii
Balzamus copaiivae ana ̄ III
Pulvis cornu cervi
Sanguis draconis ana ̄ β
Laudanum opiatum gr: III
Oleum menthae guttae V
Misce fac conditum, doses ̄ I tot ̄ II.

Voorsch. 22

R/ Theriac Venetianus ̄ I β
Oculi cancri
Sanguis draconis ̄ β
Laudanum opiatum gr. II
Misce fac bolus, in disenteria.

Voorsch. 23

R/ Diascordium Fracastorii ̄ I
Laudanum liquidum Sijdenhami guttae XII
Sanguis draconis ̄ β
Misce fac bolus.

Voorsch. 24

R/ Cornu cervi usti
69
Sal tartari vitriolati ana ̄ β
Succus [de] limonibus ̄ β
Aqua menthae ̄ III
[Aqua] communis ̄ IV
Spiritus nitri dulcis guttae XX
Misce fac mixtura, om de uur of twee een lepelvol in de koortsen, met swaare brand en dorst.

Voorsch. 25

R/ Herba altheae Flores: camomillae ana manipulus β
Semen anisi
[Semen] cumini ana ̄ II
Coque in sufficienti quantitate aquae communis adde colaturam ̄ VIII
Mel album ̄ II
Oleum olivarum
Sal communis ana quantum satis
Misce fac enema, in colijk en andere pijnen des buiks.

Voorsch. 26

R/ Flores camomillae et sambuci ana pugillum I
 in water als tee getrokken
 Theriac ʒ I
 Sal volatile oleosum ʒ II
 Oculi cancri
 Antimonium diaphoreticum ana ʒ I
 Laudanum opiatum gr. III
 Rob sambuci ʒ I
 Misce fac mixtura ad colicam, alle uur een lepelvol innemen.

Voorsch. 27

R/ Aqua melissae
 [Aqua] menthae ana ʒ III
 Oculi cancri
 Corallum rubrarum ana ʒ III
 Sal prunellae ʒ II
 Spiritus nitri dulcis guttae XX
 Aqua communis ʒ IV
 Misce fac mixtura, alle 3 uuren een lepelvol.

[voorblad]

Journal wegens de slaven
 1762

Februari

N. 1

Den 23 dito een mansslaaf verdronken.

Maart

N. 2

Den 18 dito een mansslaaf niet wel bij zijn sinnen zijnde overleed op voornoemde dato, alhoewel geen ziekte gehad hebbende.

April

N. 3

Den 6 dito een mansslaaf overleden, haalde hem van beneden, bevond geen spraak of verstand bij hem, verstond dat hij geschopt was, bevond ook wanneer ik aan de hals voelde, dat hij daar pijn hadde, dewijl hij dan begon te kermen, lag daarop 't *emplastrum defensivum Vigonis* na alvorens te hebben gelinieert met 't *oleum laurinum et martiatum*, maakte verders 't verband nat met 't *spiritus matricalis*, gaf hem ook eenige druppels van 't *spiritus cornus cervi volatilis* en *matricalis*, lag ook een *vesicatorium*, liet hem mede met een pluim in de neus kittelen, maar niets helpende, overleed des anderen daags.

N. 4

Den 14 dito een meijsjeslaaf, tenger en swak zijnde, verviel aan 't schorbut, gaf haar van 't *mixtura antischorbutica* (voorsch. 1), gebruikte 't *collutio oris*, waarmede tweemalen daags de mond liet

wassen (voorsch. 2) maar, alle middelen vergeefs zijnde, overleed op dato voornoemd.

April

N. 5, 6, 7

Den 22 dito drie mansslaven verdronken.

Maij

N. 8

Den 18 dito een mansslaaf overleden in 't begin of wanneer eerst is gekogt geweest, heef niet willen eten, waarop verval van kragten is gevolgt, hem getragt hem telkens tot eten te brengen, 'tgeen ook enigszints scheen te gelukken, maar verviel doen aan den afgang of loslijvigheijt, liet 't lighaam suiveren door 't *pulvis radice jalappae*, alsmede door de *rhei*, waardoor den afgang gestopt wierd, maar doordien genoegzaam uitgeteert was, alschoon hem dikmaals een stuk broot, ook een kroesje wijntint gaf, soo waren alle aangewende middelen vergeefs en overleed op dato voornoemd.

N. 9

Den 19 dito een jonge mansslaaf overleden, sijnde seer vermagert en soo 't scheen had een teeringagtige koorts, kreeg ook een *febris continua*, ordonneerde een sagte laxans om 't lighaam te suiveren:

R/ Pulvis rhei

∩ II

Cremer tartari

∩ I

Fac purgans

Ordonneerde verders een mixtura antefebriilis (voorsch. 3) waarvan hem driemaal 's daags een teekopje vol gaf, waarop de koorts wat scheen te verminderen, dog had weinig hoop van herstel, alschoon nog redelijk at, soo was 't ook op voornoemde dato, wanneer 't eten van de slaven klaar was, hij een overval kreeg en bleef soo op 't moment doot.

N. 10

Den 30 dito een vrouslaaf overleden, sijnde van de Bovenkust.

Dese slavine, nadat se gekogt was, scheen altoos te treuren, sat seer stil, sprak weinig, at en dronk altoos wel, dewijl se gesont was, maar wanneer de kust verlieten, soo verviel van dag tot dag en vermagerde sterk, gaf haar altemets een sagte laxans, somsijts een druppelen *tinctura antihysterica* (voorsch. 4), ook van de *puppa* (voorsch. 5), waarvan haar altemets een romertje gaf, maar alle middelen vergeefs zijnde, overleed op voornoemde dato, ik geloof dat haar melancolij sal hebben ontstaan dat sij een kint sal hebben gehad en dat de negers 'tzelve sullen hebben gehouden.

N. 11

Junij

Den 7 dito 's morgens vonden een mansslaaf tussendeks doot liggen, had daags tevoren nog gesont geweest, visenteerde hem, maar konde niet vernemen wat eigentlijk de oorszaak van sijn schielijke doot was.

N. 12

Den 9 dito een mansslaaf overleden ~~had eenige tijd een febrilis intermittens gehad~~, gekocht aan Botroe [Boutry, dorp in Opper-Guinea], was dootlijk mager, geleek eerder een geraamte dan een mensch, at en dronk seer wel, ja was nooit tevreden, liet hem dikmaals purgeeren, gaf hem ook alle

morgens 't *elixir proprietatis Paracelsi*, was anders gesont van lighaam maar teerde volkomen uit en overleed op voornoemde dato.

N. 13

Den 11 dito, een vrouslaaf overleden, had eenige tijt een *febris intermittens* gehad, waarvoor haar 't *pulvis antefebriilis* gaf (voorsch. 6), veranderde naderhand in een *febris continua*, gaf haar van 't *mixtura* (voorsch. 3) 's morgens en 's avonts een teekopje vol, lag se mede hoofdplaasters van 't *oxicroceum* doordien sij sterk klaagde over hoofdpijn, at seer weinig, overleed schielijk op voornoemde dato.

N. 14

Junij

Den 13 dito een vrouslaaf overleden, deselve was een week of vier voor haar overlijden geslagen, soodat het bloed haar sterk was uit 't oor gelopen, waarop een swaare tumuratie volgde, lag een ceroon van 't *devensivum Vigonis*, deed tweemaal 's daags een injectie van 't *tinctoria aloe en mirrhæ*, waarop de tumuratie verdween, maar daarop volgde een abses vlak boven de ossa tempora die ik, na deselve tot rijpheijt gebragt hebbende, opende en een behoorlijke incisie maakte, daar vloeide mede uit 't oor seer veel stoffe, dede aanhouden van daaglijks tweemalen de injectie te doen, kreeg nog geen toevallen, alhoewel met die vrees swanger gaande, sooals naderhand ook gebeurde, bleef nog redelijk gesont, at en dronk seer wel, maar op voorgemelden dato, sooals 's morgens aan de bak sat te eeten, overviel haar schielijk een braking, vermengt met veel gaf [lees: gal], gaf aan haar aanstonds 't *diascordium Fracastorii* met *aqua menthæ*, dewijl ook in flaute viel, 'tgeen wederom overging, waarna sij na 't watervat toeging om te drinken, maar soodra niet omlaag zijnde, of braakte wederom, waarop sij wederom na boven ging, maar soodra niet in 't huisje zijnde, of kreeg opnieus een overval en bleef schielijk doot, versogt aan de capiteyn om permissie om te visenteeren of iets conde verneemen wat de oorsaak van haar soo schielijke doot geweest was, dien 't mij toestond, waarop geassisteert door mijn maat een cruciale incisie maakte tot op de *ossa tempora*, soo als op deselve gekoomen was, bevond doordien ik op de plaats was daar 't abses sig eerst had geopenbaart, enig bloet en water, waarop verder ging en ondersogt in 't *meatus auditorius*, bevond in deselve veel korrels als kuit van vis benefens een sterke putrefactie, konde niet anders vernemen of 't *cerebrum* was geïnfecteert, edog konde nergens geen *inpressio* of *fissura cranii* gewaar worden.

N. 15

Den 13 dito een mansslaaf overleden, had een dag of tien een *febris intermittens* gehad, gaf hem een *purgans* alsmede 'tweemalen 's daags 't *pulvis antefebriilis* (voorsch. 6) ☉ II, ordonneerde doen 't *mixtura antefebriilis* dewijl de koortsen heftiger wierden (voorsch. 3), tweemalen 's daags een teekopje vol, at en dronk redelijk wel, maar op den 13 dito 's avonts om tien uren van omlaag komende om te wateren ende reets in 't huisje zijnde, soo viel neder en was doot.

N. 16

Junij den 16 dito een mansslaaf, out en bedaat zijnde, gekogt aan de Bovenkust, had eenige tijt aan een *disenteria* geweest, suiverde 't lighaam eens en andermaal door 't

[R/] Pulvis rhei tosti

Nuces moscatae

☉ I

Fac pulvis.

Liet hem ook vomeeren door 't *pulvis hijpocacuana* ☉ II, gaf hem naderhand 't *conditum*

(voorsch. 7) tweemaal 's daags een ζ I, tussenbeiden een glaasje wijntint ook 't *decoctum* (voorsch. 8) waarvan hem liet drinken maar de jaren tamelijk hoog zijnde en seer weinig kragten hebbende overleed tsavonts op dato voornoemd.

N. 17

Junij een meijjeslaaf, altoos mager en schraal zijnde, konde niet beter zien of had een uittering, doordien sij als een geraamte wierd, klaagde nooit, at en dronk seer wel, liet haar somtijts purgeeren, gaf haar dagelijks 't *elixir proprietatis*, maar vreesde doen voor loslijvigheit, ordonneerde doen voorsch. 7, waarvan haar dagelijks een ζ β ingaf, maar geen verandering bespeurende, overleed den 20 dito.

N. 18

Junij een mansslaaf, willende na 't huisje gaan, kreeg schijnlijk een overval en bleef op staande voet doot, den 22 dito.

N. 19

Junij den 18 dito klaagde een mansslaaf over pijn op de borst, hoeste, hadde een sterke pols, haalde sijn adem beswaarlijk, bevond een *pleuris* en peripneumonia [lees: *peripneumonia*], ordonneerde aanstondts een *venasectio*, lag mede een ceroon van 't *labdanum et cumine* op de pijnlijke zijde, gaf aan hem ook 't *mixtura sudorificans* (voorsch. 9) waarvan alle 3 uuren een teekopje gaf, gaf hem verders van 't *aposema* (voorsch. 10) waarvan hem alle half uuren een kroesjevol gaf, maar geen uitspouwing willende volgen, overleed den 23 dito.

N. 20

Den 23 junij overleed een meijse, was altoos mager en schraal, heb nooit aan haar iets kunnen bespeuren eenige siekte alsdat se volkomen uitteerde, heb enige weken agter elkander aan haar 't *elixir proprietatis* gegeven *cum spiritus cornus cervi*, maar de vermagering bleef bij, liet haar tussenbeijden nog eens purgeeren

R/ Pulvis rhei ϑ II

Cremor tartari ϑ I

Fac pulvis.

Verviel op 't laast aan den afgang, dog dat ik telkens stopte, dog alle middelen aangewendt hebbende en reets volkomen uitgeteert zijnde, soo overleed op voornoemde dato.

N. 21

Junij

Den 23 dito beviel een vrouslaaf in de kraam van een meijse, had lange seer onpasselijk geweest, kreeg een sterke afgang, had een swaare kraamvloeijing, ook 't *menstruorum flux album*, gaf se drie- en viermaal 's daags 't navolgende:

R/ Laudanum liquidum Sijdenhami guttae XXX

Aqua cinamoni

[Aqua] foeniculi ana ζ β

Ook somtijdts een glaasje wijntint, gaf se ook van 't *decoctum* (voorsch. 8) maar doordien de afgang en kraamvloeijing sterk bleef aanhouden, soo overleed den 26 dito.

N. 22

Junij

Den 27 dito een mansslaaf overleden, was meer dan twee maanden aan den afgang geweest, had hem dikmaals laten purgeeren door 't *pulvis radices tosti* ³ I, vervolgens 't *conditum* (voorsch. 7) alsmede 't *decoctum* (voorsch. 8), tussenbeiden een glaasje wijntint, gaf hem dikmaals een stuk hard broot, soodan hij scheen genoegzaam herstelt te zijn, maar op den 26 dito soodan hij aan de bak sat te eeten, overquam hem een braking, oordeelde doen om 't lighaam nog eens te zuiveren door 't *pulvis* voorn. maar 's anderdaags op voorn: 27 dito, soodan hem een glaasje wijntint gaf, soo kreeg een flaute benefens afgang, die der seer gesont uitsag en bleef soo doot.

N. 23

Junij

Een mansslaaf, out en bedaagt zijnde, klaagde mij den 23 dito over benautheijt op de borst, hoeste, maar loste geen fluimen, was seer beset op de borst, lag een ceroon van 't *emplastrum de labdano*, gaf hem ook van 't *decoctum* (voorsch. 8), ook 't navolgende *eclegma* (voorsch. 11) waarvan hem dikmaals liet likken, maar geen fluimen oplossende en niets etende, overleed den 28 dato.

N. 24

Junij

Den 24 dito klaagde mij een mansslaaf over pijn op de borst, haalde beswaarlijk sijn adem, bevond geen koorts, deed een *venasectio* van een ons à tien, lag een ceroon van 't *emplastrum de labdano et cumino* met 't *oleum cariophylli et menthae* bestreken op de pijnlijke zijde, gaf hem van 't *eclegma* (voorsch. 11) om van te likken alsmede van 't *aposema* (voorsch. 8) maar dewijl de stoffe niet wilde los worden en door de pijn sterk verswakkende, soo overleed den 30 dito.

N. 25

Julij

Een meijjeslaaf, vijf weken voor haar overlijden, overviel een *letargus*, slaapziekte, deed mijn uitterste best om haar op de been te houden, liet haar dikmaals purgeeren, ook vomeeren, lag haar ook een *vesicatorium* in de nek alsmede aan beide beenen, gebruikte ook 't *balzanium vita* om te linieeren (voorsch. 12) waarmede haar tweemalen 's daags liet strijken, maar alle aangewende middelen vergeefs zijnde, soo overleed op voorn. 1 dito.

N. 26

Julij

Een mansslaaf had wel twee maanden altoos geklaagt, liet hem dikmaals purgeeren, waardoor hij weder volkomen herstelt wierd, maar na verloop van eenige dagen wierd gezegt alsdat hij overboort wilde springen, waarop hij in de ketting wierd gesloten, waarop hij twee dagen naderhand klaagde van pijn op de borst, konde hem geen eten inkrijgen, lag een ceroon van 't *emplastrum de labdano*, gaf hem van 't *eclegma* (voorsch. 11) maar, niets willende gebruiken als met groote moeijte, soo overleed den 1 dito.

N. 27

Julij

Een mansslaaf had voor sijn overlijden wel twee maanden lang aan een opstopping van excrementen geweest, sijn buik was hart en stijf opgeswollen, had een seer quaatsappig lighaam, sijn handen en voeten swollen ook maar konde niet beter zien als was maar een enkele zugt, was anders seer gesont, at en dronk wel, praate en lagte met de andere negers, liet hem dikmaals

purgeeren, maar van weinig effect, konde hem tot geen afgang brengen, sette hem tussenbeiden altemets een clijsteer, ook een *suppositorium*, gaf hem dagelijks 't *elixir proprietatis*, maar de swelling bleef bij, waarop eindelijk 't eeten verviel, soodat hij altoos wilde leggen, liet hem telkens van omlaag halen om hem op de been te houden, sette hem mede bij de andere slaven om water te mannen om sijn lighaam was 't mogelijk daardoor in beweging te houden, maar mijn uitterste neerstigheijt te hebben aangewend en alle middelen als tevergeefs zijnde, soo overleed den 3 dito.

N. 28

Julij

Den 7 dito overleed een vrouslaaf, sij was eenige tijt lang over 't gehele lighaam met een swaare hijdrops beset, was swaar aan 't schorbut, waarop afgang volgde, ja soo dat de spijsse haar onverteert afging [in marge:] *lienteria*, gebruikte dagelijks 't *collutio oris* om de mond te wassen (voorsch. 2), ook gebruikte tegens 't scheurbuik van 't *mixtura antischorbutica* (voorsch. 1) waarvan haar tweemaal 's daags ingaf, gebruikte mede een sagte *laxans* (voorsch. 13), waarna aan haar van de *bolus* (voorsch. 14) ingaf driemaal 's daags een $\varnothing \beta$, maar alle middelen vergeefs zijnde en tot nog toe geen verversing konnende bekoomen, overleed op voornoemde dato. Sij was mede moeder van een klein kint dat nog suigende was, na gedagten anderhalf jaar out, 't kint was ook volkomen uitgeteert dewijl 't sog van de moeder 't kint ook quaatsappig had gemaakt en 't van den borst niet was te houden, 'twelk de moeder 't daags daaraan volgde.

N. 29

Julij

Den 10 dito sprong 's avonts een mansslaaf overboort en verdrong in 't opdrijven van de rivier de Berbiesjes.

N. 30

Julij

Een mansslaaf, niet wel bij sijn sinnen sijnde, had enige dagen een *febris continua*, geduurige koorts, gaf aan hem 't *pulvis radices jalappae*, doordien geen afgang hadde, verders tweemaal 's daags 't *pulvis antefebrius* (voorsch. 6) *cum spiritu nitri dulcis guttae XX*, maar niets willende gebruiken, soo overleed den 13 dito van voornoemde maand.

N. 31

Julij

Den 6 dito klaagde een mansslaaf over afgang, bevond een disenteria te zijn, gaf hem een fometijf, *pulvis hypocacuana* $\frac{3}{i}$, verders de *bolus* (voorsch. 14) waardoor den afgang geheel scheen weg te wesen, maar den 11 dito bevond den afgang wederom sterker, alhoewel niet soals in 't begin, ordonneerde doen 't *pulvis* (voorsch. 13) maar 't eene quaat niet weg sijnde of viel in 't ander, want kreeg doen een *febris continua*, deed een venasectio van een ons of agt, gaf hem mede van 't *decoctum* (voorsch. 8), lag ook een *vesicatorium* in de nek, maar niets willende helpen, overleed den 14 dito.

N. 32

Julij

Een vrouslaaf had lange tijt een *disenteria* gehad, gaf haar dikmaals 't *pulvis ad disenteriam* (voorsch. 13), ook 't bolus (voorsch. 14), waarvan haar tweemaal 's daags de groote van een

notemuscaat gaf, ook gaf haar dagelijks een glaasje wijntint, maar verversing mankeerende, alschoon de rivier opdreven, soo overleed den 20 van voornoemde maant, legde voor 't fortres de Berbice.

N. 33

Augustus

Een vrouslaaf klaagde mij een dag of ses voor haar doot pijn in de buik te hebben, gaf aan haar 't *annodijna* en 's anderdaags 't pulvis rhei, waarop weder heel scheen wel te wesen, gaf aan haar daaraanvolgende dat 't *elixir proprietatis et absinthio*, waarop sij den 18 dito aan den afgang quam met een considerabele menigte manen quietgerakende, alsmede een worm, niet dikker als een draad gaarn, wel 3 vademen lang, kreeg daarop flautens en klaagde over sterke pijn, deed mijn uitterste pligt om haar in 't leven te behouden maar dewijl bejaart zijnde en al dikmaals onpasselijk geweest hebbende, sijnde een van ons eerst ingekochte slaven, had op 't schip ook voor enige weken twee *bubo veneris* gehad, overleed op den voornoemden maant den 19 dato, sijnde de dag op dewelke alle ons slaven verkogt wierden.

Voorsch. 1

R/ Vinum album	℥ VI
Oculi cancri	℥ I
Antimonium diaphoreticum:	℥ β
Sal prunellae	
[Sal] ammoniae pulvis	ana ℥ II
Diascordium Fracastorii	℥ I
Spiritus cochlearia	℥ I
Spiritus nitri dulcis	℥ I

Misce fac mixtura antischorbutica.

Hier tweemaal 's daags een half kroesjevol van ingegeven tegens scheurbuik.

Voorsch. 2

R/ Elixir proprietatis Paracelsi

Succus [de] limonibus	ana ℥ I
Mel rosarum	℥ II
Alumen crudi	℥ II
Spiritus cochlearia	℥ IV

Misce fac collutio oris

Hiermede tweemaal 's daags de mond gewassen, is een heerlijk middel tegens 't scheurbuik in de mond, telkens de mond wel uitgespoelt.

Voorsch. 3

R/ Cornu cervi usti

Oculi cancri	
Sal tartari vitriolati	ana ℥ β
Succus [de] limonibus	℥ I
Aqua menthae	℥ I
[Aqua] communis	℥ VII
Spiritus nitri dulcis	guttae XX

Misce fac mixtura

Alle drie uren een teekopje vol in een febris continua, geduurige koorts.

Voorsch. 4

R/ Elixir proprietatis

Tinctura succini

[Tinctura] castoreum ana \varnothing II

Spiritus salis armoniaci \varnothing I

Misce fac tinctura antihysterica

Doses guttae XXX 's morgens en 's avonds.

Voorsch. 5

R/ Radix gentiana unciam unam

Centauria minoris

Absinthia vulgaris ana manipulus unam

Salvia

Folium cochlearia hortensi manipulos duos

Spiritus vino pint II

Misce fac puppa, 's morgens en 's avonds een romertje.

Voorsch. 6

R/ Antimonium diaphoreticum, cornu cervi usti, corallum rubri

Oculi cancri ana $\bar{\zeta}$ I

[Dorstenia] contrajervae

Sal cardui benedicti

[Sal] nitri ana $\bar{\zeta}$ II

Croci optimi ana $\bar{\zeta}$ I

Misce fac pulvis antifebrilis Den dosis \varnothing II

Voor febris intermittens, afgaande koorts.

Voorsch. 7

R/ Conserva rosarum rubrarum $\bar{\zeta}$ I

Diascordium Fracastorii $\bar{\zeta}$ β

Balzanum copaivae $\bar{\zeta}$ VI

Sanguis draconis

Pulvis cornu cervi usti ana $\bar{\zeta}$ III

Laudanum opiatum gr: VIII

Oleum menthae guttae X

Misce fac conditum 's morgens en 's avonds $\bar{\zeta}$ I in een disenteria.

Voorsch. 8

R/ Herba altheae

[Herba] menthae

Cornu cervi rasparati manipulum unam

Radix liquiritiae $\bar{\zeta}$ I

Aqua communis quantum sufficit

op een reijs ingenoomen.

Voorsch. 14

R/ Conserva rosarum rubrarum ℥ II

Crocus martis adstringens

Cornu cervi usti

Sanguis draconis ana ℥ β

Laudanum opiatum gr: II

Oleum menthae guttae V

Misce fac bolus, de groote van een notemuscaat,

's daags driemaal in een disenteria, lienteria en alle soorten van quaataardige lopen nadat eerst 't

lighaam gesuivert is.

℥ scrupel = 20 grein, dus ongeveer 1,3 g

℥ drachme = 3 scrupel, dus ongeveer 4 g

℥ uncia = ons = 8 drachmen, dus ongeveer 31 g

β ½